

**Souhrnný příspěvek sněmovních kroužků plzeňské diecéze na
1. pastorační konferenci
8.5.2002**

**Komunikace kněží a laiků aneb jak přesvědčím svého faráře, že moje
činnost není ohrožením jeho postavení.**

1. Úvod

Milý a milovaný Lide Boží plzeňské diecéze vedené otcem biskupem Františkem. Jmenuji se Karel Ženíšek a dovoluji mi, abych před čtením příspěvku laiků na dnešní pastorační konferenci konané na téma Komunikace kněží a laiků aneb Jak přesvědčím (rozuměj já laik) svého faráře, že moje činnost není ohrožením jeho postavení řekl pár úvodních vysvětlujících slov. Shrnutím jednotlivých příspěvků do jednoho byla pověřena trojice ing. J. Fictum z Honezovic, J. Horáček z Aše a já. Byla to práce obtížná, protože příspěvky byly velmi různorodé a na nás tři to kladlo nárok se s jednotlivými příspěvky nekonfrontovat, pouze je přetlumočit a zapracovat do celku. Shrnutí do jednoho příspěvku přineslo také dvě komplikace. Za prvé, byl-li v jednotlivém příspěvku pojmenován nějaký problém v komunikaci kněží a laiků pramenící z konkrétní zkušenosti, v souhrnu to činí dojem, že se to týká všech kněží případně laiků. Za druhé se také částečně ztrácí to, na co byl v jednotlivých příspěvcích kladen důraz. Proto bude možno, aby po přednesení příspěvku jednotliví animátoři souhrnný příspěvek doplnili nebo dovysvětlili.

Velká část obsahu jednotlivých příspěvků se netýkala jen úzce problému komunikace, ale také práce kněží a spolupráce s nimi. Protože se domníváme, že to spolu souvisí, zařadili jsme i tuto oblast do souhrnu. Aby tato konference měla pozitivní vyústění, je třeba minimálně problémy ve vztazích kleriků a laiků pojmenovat. Vzhledem k tomu, že většina příspěvků laiků byla k práci kněží a spolupráce s nimi velmi kritická, prosíme je, aby to, co zde bude předneseno nechápali jako osobní útok nebo projev nelásky, ale jako poctivé hledání, jak spolupráci kněží a laiků zlepšit, a tím přispět k lepšímu, plnějšimu a evangeliu věrnějšímu obrazu církve a naplňování jejího poslání – hlásat radostnou zvěst.

Protože již jedenáctý rok pracuji v církevním prostředí a lecos o něm vím a s mnohými se zde přítomných kněží se osobně nejen znám, ale mám k nim vzájemný přátelský vztah, připadl mi úkol kousnout do toho kyselého jablíčka jako první. Moji kolegové Josef Fictum a Jan Horáček pak budou pokračovat.

2. Obecně k tématu

- Církvi by mělo jít především o život s Bohem, evangelizaci, tj. podporování aktivit, ve kterých je vidět živý vztah mezi lidmi navzájem. V církvi je třeba rozvíjet hluboký duchovní život. 6, 16
- Komunikace většinou nefunguje – problém je spíše na straně kněží. Není-li komunikativní kněz, nefunguje ani komunikace celé farnosti. 1,15
- Na obou stranách nebylo reflektováno, že mnoho věcí se proměnilo, církev není církví 19. století. Je tedy třeba hledat nové formy spolupráce. (Farář není kaprál, kostel není cvičiště a věřící nejsou branci). 1,15
- Vztahy kněží a laiků jsou dány kodexem církevního práva a příslušnými dokumenty II. vatikánského koncilu. Naším úkolem je se s nimi seznámit a dodržovat je. Pak pochopíme, že potřebné služby, odpovídající našim schopnostem máme povinnost přijmout a vykonávat. Uvědomíme si a bez

výhrady přijmeme závažnost, základ a podstatu služby posvěcování v církvi – tedy úcty ke kněžskému úřadu a respektování kněze v jeho duchovním poslání.

- Problémy v komunikaci způsobuje také obecný nedostatek času a uspěchanost doby – je pak málo příležitostí k dialogu, někdy se ani nevyhledává. 9
- Dědictví doby z období totality nás naučilo velké vzájemné nedůvěře. Kněze pak nutnosti dělat ve farnosti všechno sám, laiky oficiálně se na jejím životě nepodílet. 9
- Často se všichni potýkáme s rezignací, pasivitou a paušalizováním. Špatná zkušenost s jedním nebo dvěma konkrétními příklady nás vedou k tomu, že nejsme ochotni akceptovat jiný přístup a již dopředu víme, že to stejně nemá cenu a že to špatně dopadne. 9
- Boží lid je systematicky rozdělován na dvě nerovné skupiny – kněze a laiky. 9

3. Mýty a nepravdy

- Vztah kněží a laiků je nepřátelský. 1
- Laici mají ambice vykonávat ty úkony, které přísluší pouze kněžím. /Naprostá většina laiků si je jasně vědoma svých „pozic a mantinelů.“/ 9
- Církev je mystické tělo Kristovo a proto v ní ani v praktických věcech neplatí stejné zákonitosti jako v běžném světě /věřící ekonom = dobrý ekonom/ 16
- Církev má málo peněz a potřebuje ke své činnosti majetek. Je strážkyní kulturního dědictví a proto se nesmí vzdát kostelů ani žádného jiného majetku a musí ho udržovat. 6
- Je málo kněží. Jsou přetížení prací pro věřící. Ženatí kněží by se nemohli věnovat věřícím. 6
- Svěcení povyšuje člověka do vrstvy těch vyvolených a pouze přes něj může křesťan k Bohu. 6,1,15
- Hlavně je potřeba, aby se negativní věci, které se v církvi dějí nedostaly na dosah mediím 6

4. Problémy ze strany kněží pohledem laiků

- Kněz si často myslí, že rozumí všemu nejlíp. S laiky mluví jako s malými dětmi. Přehnané sebevědomí kněze, zvláště v oblastech, kde není odborníkem, pak působí trapně. 1,16
- Řada kněží se po ukončení TF nestará o své další vzdělávání, ať už teologické nebo všeobecného rozhledu. 1,16
- Kněží žijí v „jiném světě“, jsou jim vzdáleny problémy většiny věřících (manželů, rodin, existenční problémy). Nemají nikoho, kdo by je korigoval. To pak vede někdy k podivínství, netoleranci, nepořádnosti, atp. 1
- Často pocítujeme, že se kněží bojí jakékoliv aktivity ze strany věřících, aby tak neztratili své soukromí, své pohodlí a klid. Od nich samotných se dovídáme, kolik času tráví u počítače a televize. 2
- Kněží jsou často frustrováni z kolize představ svých a představ farníků. 1
- Věk, ve kterém jsou kněží svěceni je většinou příliš nízký. Někteří z nich jsou v té době lidsky nezralí. 1

- Setkáváme se totiž s tím, že někteří kněží považují budovu fary za soukromý nemovitý majetek nebo za nedobytný hrad. Při zpřístupnění fary se často kněží obávají toho, že budou muset vyvíjet nějakou aktivitu či pastorační činnost. 2
- Někteří kněží mají strach z „konkurence“ a nejsou schopni nebo ochotni delegovat vhodné úkoly na laiky. Laici mají dnes přístup k teologickému vzdělání, někteří jsou schopni vést dialog, nepříjemně se ptát. 9
- Kněží jsou špatně formováni, zvláště na TF v Praze. 8
- Vysvěcením jsou postaveni do role vedoucích a nezáleží na jejich schopnostech 8
- Požadavek celibátu zužuje výběr vhodných kandidátů kněžství 8
- Kněží se často nedokáží mezi sebou domluvit, natož spolupracovat a navzájem se podpořit. Na faře jsou často sami, většina je jich pracovně nevytížena. 8
- Přesouvají se z místa na místo bez jakékoliv možnosti vyjádření věřících, bez jakéhokoliv vysvětlení. 8
- Často kromě bohoslužeb nemají společnou aktivitu s věřícími 8
- Kněží přistupují k řízení farnosti po feudálním způsobu a laici nemají žádnou pravomoc 8,16
- Nadřízení nepoužívají své pravomoci při neplnění základních povinností svých podřízených. To co by neprošlo v normálním zaměstnání, v církvi projde 16,8
- Kněží často mění koncepci života farnosti nebo nemají žádnou
- Neschopnost kněží – zaměstnavatelů zajistit laickým zaměstnancům přiměřený výdělek je zastíraná jako úctyhodná ctnost skromnosti.8

5. Problémy ze strany laiků

- Pasivita a vlažnost některých věřících je téma k velkému zamyšlení. (Činorodí a pracovití duchovní by o tom mohli vyprávět). 2
- Někteří laici „tlačí“ kněze do abnormální pozice (nezdravé uctívání, tzv. adorace duchovních, nekritičnost, neschopnost připustit, že i kněz může mít své chyby. Přílišná, nereálná očekávání od kněze. 1
- Možná 90 % věřících nemá žádné problémy, stačí jim nedělní bohoslužba, křest, svatba.8
- Mnoho věřících je demotivováno, neboť jejich aktivity nemají odezvu 8
- Bez kněze většinou věřící nepodnikají sami duchovní aktivity. Objeví-li se takoví, kteří chtějí o své víře hovořit, což je z kostela věc povětšinou neznámá, stávají se podezřelými. 8,16
- Většinou v kostele vyslechnou kázání a život si žijí podle svých měřítek. 8
- Věřící často rezignují na aktivní život ve farnosti, neboť různé změny se dějí bez konzultací s nimi. 8
- Stále se ještě objevuje mnoho nadšených mladých lidí, kteří po objevení Krista chtějí jemu sloužit a první, co je napadne je nechat se zaměstnat v církvi. Po čase jsou znechuceni, mimo jiné zjištěním, že za stejnou práci berou 2 x méně, než jinde.

6. Podněty ke zlepšení komunikace a spolupráce

- Vytvoření pastoračního týmu farnosti
- Pro kněžskou službu je potřeba vybírat osvědčené životem.
- Je potřebná důkladná formace kněží. Pomoci by mohlo také absolvování praxe mladých kněží „v mimocírkevních strukturách“ před nástupem do farní služby.
- Biskup by se měl mnohem více věnovat kněžím. V případě potřeby by je měl umět „srovnat“, ne jen být hodným a odpouštějícím, kněží, které způsobili závažné problémy nepřekládat, ale propustit ze služby.
- Kněz by měl oslovovat farníky, vyzývat je k aktivní činnosti, rozvíjet osobní kontakty, navštěvovat rodiny. Dávat najevo, že o každého z farníků stojí a být iniciátorem neformálních setkávání na faře a tak vzniku malých živých společenství. 2
- Na faře by měl být jasně vyčleněn pro scházení věřících. Farář by měl mít svůj byt a financování provozu jeho bytu a prostorů pro farnost by mělo být odděleno.
- Je třeba systematicky podporovat aktivity ve farnostech, které rozvíjejí komunikaci mezi věřícími, výuku náboženství pro děti i pro dospělé, malá společenství.
- Je třeba věřící pravdivě a otevřeně informovat o dění ve farnosti a v církvi.
- Je nutné, aby byl ve farnosti kostelník a ne aby jeho službu konal kněz na úkor kněžské služby. 3,16
- S jednáním Pastoračních a Ekonomických rad by měli být prostřednictvím farního listu nebo nástěnky informováni všichni farníci. Z jednání by mělo být obecně zřejmé, kdo za konkrétní akci nebo úkol zodpovídá. Také ekonomika farnosti by měla být naprosto průhledná a kontrolována. (kolik se vybralo, na co byly peníze použity, atp.). Na laiky by mělo být v rámci stanovených pravomocí „přeneseno“ co nejvíce zodpovědnosti. 3
- Kněžskou službu je třeba nezatěžovat celou řadou činností, které mohou vykonávat laici.
- Laici by měli trpělivě přijímat osobní vlastnosti a názory kněží, naslouchat jim a poslouchat je, nepředělavat je k obrazu svému a nenechat je v osamění. Kněží mají shovívavě hodnotit slova i jednání laiků a odpouštět jim jejich slabosti 11
- Je nutné zavedení systému sebevzdělávání a dalšího vzdělávání kněží – např. systémem atestací.
- Institut kázání musí dostát změn. Měl by být kvalitní a profesionální po obsahové i formální stránce.
- Místo označení klerik – laik, uvést do praxe název Boží lid
- Hlas v církvi dát rovně všem, vytvořit takovou strukturu, aby svěcení nezakládalo automaticky výlučnost k rozhodování
- Rozlišit, že církve pro svůj život potřebuje mnoho profesí nejen kněze a nekněze /psycholog, ekonom.../
- Vytvořit nové stanovy farních a ekonomických farních rad, které umožní aktivní účast všech na rozhodování a řízení farnosti.
- Při obsazování farností by měl biskup dát odpovídající slovo každému věřícímu z farnosti

- Majetek farnosti nechat v jejich správě. O tom, co se s majetkem udělá by měla rozhodovat celá farnost, stejně tak s financemi farnosti – průhledné, veřejné účetnictví
- Vytvořit oficiální představu biskupství, jak by měla církev v této diecézi vypadat. Třídít oblasti diecéze podle fungujících okruhů věřících a stávající uspořádání farností zrušit
- Vyslovit požadavek na zrušení celibátu povinně spjatého s kněžstvím
- Zavést samofinancování.
- Zbavit se alespoň 80-ti % hmotného majetku, obzvláště nároku na restituce

7. Témata doporučená k detailnější diskusi

1. Model života farností v naší diecézi
2. Model Farních rad a Ekonomických farních rad a pastorační tým farnosti
3. Vypořádání se s nevyužívaným majetkem

Identifikace kroužků

1. kurie biskupství - ing. Jindřich Fencel mladší
2. Frant. Lázně
3. Mar. Lázně
4. SDB spoluprac. - L. Hanzlová
5. Rokycany - RNDr. D. Koutská
6. Honezovice - ing. Fictum
7. Stráž u Tachova - F. Čadek
8. Plzeň, biblický kroužek - Jindřich Fencel starší
9. Plzeň – Lobzy - Ženíšek, Kutek
10. Plzeň – město - Ženíšková
11. Přeštice - R. Vrbata
12. Ostrov - J. Pavelek
13. Planá - M. Kalaš
14. -
15. Konstantinovy Lázně – Vaňková
16. Aš - Jan Horáček
17. studentská duchovní správa - P. RNDr. Falkenauer
18. Starý Plzenec - Rubešová